

Asia: VN/29418/2023

Hallituksen esitysluonnos sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiksi lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Muuta järjestää

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta lasten ja nuorten mielenterveyden varhaisen vaiheen tuen ja hoidon saatavuuden parantamisesta perustason palveluissa?

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan ja/tai lisäksi seuraavia toimia [Nuva ry näkee terapiatakuun edistämisen hienona asiana, ja kiittää sen valmistelusta, sekä mahdollisuudesta lausua takuusta. Takuun piiriin kuuluvat psykososiaaliset interventiot on kuitenkin määritetty epäselvästi. Lisäksi takuuta ollaan toteuttamassa nopealla aikataululla, vaikka takuun toteutuminen vaatii henkilöstöresursseja, sekä henkilöstön kouluttamista]

3. Onko sääntely takuun piiriin kuuluvista psykososiaalisista interventioista terveydenhuoltolain 53 §:n ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

Ei, vaan säännöksiä olisi muokattava seuraavalla tavalla [Nuva ry näkee, että terapiatakuulla on riski jäädä irralliseksi kokonaisuudeksi, jos takuun piiriin kuuluvat palvelut rajataan liian yksipuolisesti. Lisäksi terapiatakuun turvaama palvelutarjontaa, sekä hoitopolkujen jatkumoa tulee selkeyttää. Takuun piiriin kuuluvien hoitojen epäselvä määrittely tulee hankaloittamaan myös merkittävästi terapiatakuun toteutumisen seuranta.]

4. Onko takuun piiriin kuuluvan psykososiaalisen hoidon aloittamisen enimmäisajan määrittely terveydenhuoltolain 53 §:ssä ja opiskeluterveydenhuoltolain 10 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

5. Onko takuun piiriin kuuluvan mielenterveystyön palveluna annettavan psykososiaalisen tuen ja psykososiaalisten työmenetelmien määrittely sosiaalihoitolain 25 a §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

6. Onko takuun piiriin kuuluvaa mielenterveystyön palvelua koskevan päätöksen toimeenpanon sääntely sosiaalihuoltolain 45 §:ssä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

7. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä terveydenhuollon menetelmien osalta?

Ei

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuhteet

ks. kohta 12

8. Onko esitetty 2 a §:n sääntely valtioneuvoston asetukseen hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta riittävä sosiaalihuollon menetelmien osalta?

Ei

Perustelut ja mahdolliset kehittämissuhteet

ks. kohta 12

9. Miten lasten ja nuorten terapiatakuun enimmäisaikojen toteutumisen seuranta olisi tiedonhallinnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista toteuttaa?

Ei kantaa.

10. Millaista kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

Terapiatakuun toteutumiseen tulee tehdä selkeät seurannan mittarit. Lisäksi tulee varmistaa, että nuoret pääsevät palveluihin riittävän aikaisessa vaiheessa, jotta mielenterveyshaasteet eivät ehdi pitkittyä ja komplisoitua. Nuva ry näkee terveystarkastusten yhteydessä tehtävät mielenterveystarkastukset hyvänä keinona kartoittaa nuorten hyvinvointia, sekä varmistaa, että nuoret tunnistavat mahdolliset oireet ja hakeutuvat tukipalveluihin ajoissa.

Terapiatakuun piiriin kuuluvat työmuodot ja menetelmät tulee määritellä selkeästi. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön riittävyys tulee varmistaa, ja henkilöstöä täytyy kouluttaa eri menetelmien käytöstä, jotta palveluiden yhdenvertainen saatavuus toteutuu alueellisesti. Lisäksi terapiatakuuta toteuttaessa tulee huomioida hoitopolku. Nuorille tulee turvata riittävät ennaltaehkäisevät palvelut, sekä tarvittaessa sujuvat siirtymät jatkohoitoon. Mahdollisen lyhytinterventio jälkeen nuorten vointia tulee seurata ja ohjata jatkohoitoon, jos lyhytinterventio todetaan riittämättömäksi.

Terapiatakuun vaikutuksia tulee arvioida johdonmukaisesti, sekä tarkastella ovatko takuun piiriin määritelty psykososiaalinen tuki, sekä menetelmät riittäviä ja vaikuttavia. Terapiatakuun jatkoaskeleissa tulee myös tarkastella sen laajentamista kaikkiin nuorisolaissa nuoriksi määriteltyihin.

11. Hallituksen keväällä 2024 tekemä päätös perusterveydenhuollon hoitotakuun pidentämisestä 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen tulee kiireettömän hoidon osalta vaikuttamaan ensimmäisen hoitotapahtuman järjestämisen enimmäisaikaan perusterveydenhuollossa. Edellyttäisikö tämä muutos toteutuessaan mielestänne muutoksia terapiatakuusäätelyyn?

Kyllä

Perustelut ja mahdolliset ehdotukset

Nuorten kohdalla tilanteet voivat kriisiytyä nopeasti ja tukea on oltava saatavilla ajoissa. Omien mielenterveyshaasteiden tunnistaminen ja niistä kertominen voivat viedä aikaa, eikä terapiatakuun tarkoitus toteudu, jos nuori joutuu odottamaan apua kuukausia. Terapiatakuuta täytyy tarkastella kokonaisuutena muiden hoitotakuiden rinnalla, kuitenkin huomioiden, että tarkoituksena on tarjota nuorille apua riittävän aikaisessa vaiheessa, sekä ennaltaehkäistä ongelmien kriisiytymistä.

12. Muu palaute liittyen hallituksen esitysluonnokseen

Terapiatakuu keskittyy hyvin rajattuun valikoimaan menetelmiä, eikä kuvaa hoitopolun nivelvaiheita ja siirtymiä hoitavalta taholta toiselle. Näistä syistä Nuva ry näkee riskinä, että terapiatakuu jää pinnalliseksi toimeksi. Terapiatakuun tulisi koskea laajempaa hoitomenetelmävalikoimaa, jotta se turvaisi riittävän tuen eri tavoin oireileville nuorille. Lisäksi terapiatakuuta edistäessä tulee varmistaa hoitopolkujen sujuvuus ja varmistaa, ettei nuori jää ilman apua, jos esimerkiksi lyhyt interventio ei ole riittävä tuki nuoren tilanteeseen.

Lisäksi takuun tulee huomioida hyvinvointialueiden vahva itsehallinto. Menetelmien määrittelyn, sekä palveluiden tuottamisen vastuiden määrittelyn tulee olla riittävän kattavia ja selkeitä, jotta palveluiden yhdenvertaisuus toteutuu alueellisesti, sekä laadullisesti.

Kokkonen Halla
Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry